

دانشگاه علوم پزشکی اردبیل
معاونت آموزشی

الف: طرح دوره (Course plan)

عنوان درس: اصول اپیدمیولوژی و مبارزه با بیماری ها

نام استاد درس: محمد علی محمدی

پیش نیاز درس: اپیدمیولوژی

رشته و مقطع: پرستاری- کارشناسی

تعداد و نوع واحد: ۱ نظری عملی

هدف کلی درس: آشنایی با تعاریف، مفاهیم، کاربرد و مدل های اپیدمیولوژی.

اهداف اختصاصی: (جدول زمان بندی جلسات)

جدول زمان بندی ارائه درس پرستاری بهداشت محیط		
زمان بندی جلسات تئوری: بخش اول (تعداد ۸ جلسه ۲ ساعته)		
تعداد جلسه	تاریخ جلسه	عنوان جلسه
جلسه اول		تعریف اپیدمیولوژی، تاریخچه و مفاهیم متداول در اپیدمیولوژی- اهداف و کاربرد اپیدمیولوژی
جلسه دوم		شاخص ها و میزان های بهداشتی و کاربرد آن در علم اپیدمیولوژی
جلسه سوم		انواع مطالعات اپیدمیولوژی
جلسه چهارم		غربالگری و نقش آن در کشف بیماریها و حفظ سلامت مردم
جلسه پنجم		آشنایی با مفهوم پیشگیری پیشگیری و سطوح آن، تغییرات شدت بیماری، زنجیره عفونت و تظاهرات عفونت و مدل های اپیدمیولوژی
جلسه ششم		انواع اپیدمی و جنبه های انتقال بیماری- اپیدمیولوژی بیماریهای عفونی شیع (سل، بروسلوز، مالاریا)
جلسه هفتم		اپیدمیولوژی بیماریهای مشترک انسان و دام - اپیدمیولوژی بیماریهای منتقله از زاه جنسی
جلسه هشتم		حرکات جمعیتی و شاخص های جمعیتی- اپیدمیولوژی سوانح

مقررات: رعایت قوانین آموزشی دانشگاه و سایلنت بودن گوشی الزامی است

نحوه ارائه درس (Teaching Method): سخنرانی پرسش - پاسخ بحث گروهی آزمایشگاهی نمایشی حل مسأله

نحوه ارزشیابی: تکوینی (میان ترم) تراکمی (پایان ترم) کتبی: (تشریحی) تستی شفاهی عملی

فهرست منابع درس:

ب: طرح درس (lesson plan)

عنوان درسی:	موضوع درس:	رشته و مقطع تحصیلی:	نیمسال و سال تحصیلی:	شماره جلسه*:			
اصول اپیدمیولوژی و مبارزه با بیماری ها	تعریف اپیدمیولوژی، تاریخچه و مفاهیم متداول در اپیدمیولوژی	پرستاری - کارشناسی	نیمسال اول ۹۹-۹۸	۱			
هدف کلی: دانشجو باید آشنا شود. تدوین کننده: محمدی							
ردیف	هدفهای رفتاری (دانشجو پس از پایان درس قادر خواهد بود):	حیطه یادگیری	مکان آموزش	نحوه ارائه درس:	رسانه و وسیله:	زمان (دقیقه)	شیوه ارزشیابی و فعالیتهای تکمیلی
۱	تاریخچه اپیدمیولوژی را بطور مختصر با تاکید بر پیشرفت علم شرح دهد	شناختی	کلاس یک	سخنرانی و بحث گروهی - پرسش و پاسخ	وایت بُرد کامپیوتر ویدئو پروژکتور و ...	۹۰ دقیقه	امتحان پایان ترم (تستی و تشریحی)
۲	حداقل ۳ تعریف اپیدمیولوژی را بازگو کند	شناختی					
۳	زمینه های فعالیت اپیدمیولوژی و کاربرد آن را بیان کند	شناختی					
۴	گذار اپیدمیولوژی را بر مبنای تغییرات هر گذار شرح دهد.	شناختی					
۵	اهمیت تغییرات اپیدمیولوژی را در دوران معاصر را شرح دهد	عاطفی					
۶	دستاوردهای مهم علم اپیدمیولوژی را نام ببرد .	شناختی					
۷	حداقل ۳ مورد از اهداف اپیدمیولوژی را بازگو نماید.	شناختی					
۸	حداقل ۵ مورد از کاربرد اپیدمیولوژی را نام ببرد	شناختی					
۹	حداقل ۳ نوع اپیدمیولوژی را شرح دهد	شناختی					
۱۰		شناختی					

عنوان درسی:	موضوع درس:	رشته و مقطع تحصیلی:	نیمسال و سال تحصیلی:	شماره جلسه*:			
اصول اپیدمیولوژی و مبارزه با بیماری ها	شاخص ها و میزان های بهداشتی و کاربرد آن در علم اپیدمیولوژی	پرستاری - کارشناسی	نیمسال اول ۹۹-۹۸	۲			
هدف کلی: دانشجو باید آشنا شود. تدوین کننده: محمدی							
ردیف	هدفهای رفتاری (دانشجو پس از پایان درس قادر خواهد بود):	حیطه یادگیری	مکان آموزش	نحوه ارائه درس:	رسانه و وسیله:	زمان (دقیقه)	شیوه ارزشیابی و فعالیتهای تکمیلی
۱	ضرورت اندازه گیری در اپیدمیولوژی را بیان کند.	عاطفی	کلاس یک	سخنرانی و بحث گروهی - پرسش و پاسخ	وایت بُرد کامپیوتر ویدئو پروژکتور و ...	۹۰ دقیقه	امتحان پایان ترم (تستی و تشریحی)
۲	تفاوت میزان های خام، اختصاصی و استاندارد شده را در قالب مثال بیان کند.	شناختی					
۳	میزان های ابتلاء را از یکدیگر افتراق دهد.	شناختی					
۴	شاخص های شدت بیماری را بازگو نماید.	شناختی					
۵	کاربرد شیوع و بروز را بیان کند	شناختی					
۶	عوامل موثر بر شیوع بیماری را نام ببرد.	شناختی					
۷	بروز به روش لاست را محاسبه کند	شناختی					
۸	اندازه گیری های مختلف در اپیدمیولوژی را بشناسد.	شناختی					
۹	میزان بروز و شیوع را تعریف کند	شناختی					
۱۰	شاخص های موجود در اپیدمیولوژی را بیان کند.	شناختی					

عنوان درسی:	موضوع درس:	رشته و مقطع تحصیلی:	نیمسال و سال تحصیلی:	شماره جلسه*:			
اصول اپیدمیولوژی و مبارزه با بیماری ها	انواع مطالعات اپیدمیولوژی	پرستاری - کارشناسی	نیمسال اول ۹۹-۹۸	۳			
هدف کلی: دانشجو باید انواع مطالعات اپیدمیولوژی آشنا شود.							
تدوین کننده: محمدی							
ردیف	هدفهای رفتاری (دانشجو پس از پایان درس قادر خواهد بود):	حیطه یادگیری	مکان آموزش	نحوه ارائه درس:	رسانه و وسیله:	زمان (دقیقه)	شیوه ارزشیابی و فعالیتهای تکمیلی
۱	دیاگرام کلی مطالعات اپیدمیولوژیک را ترسیم نماید.	شناختی	کلاس یک	سخنرانی و بحث گروهی - پرسش و پاسخ	وایت بُرد کامپیوتر ویدئو پروژکتور و ...	۹۰ دقیقه	امتحان پایان ترم (تستی و تشریحی)
۲	انواع مطالعات مشاهده ای را بازگو نماید.	شناختی					
۳	توزیع عامل شخص و عوامل مرتبط با آن را در مطالعه توصیفی شرح دهد	شناختی					
۴	توزیع عامل مکان را در مطالعه توصیفی بیان نماید. (با ذکر مثال)	شناختی					
۵	توزیع عامل زمان را در مطالعه توصیفی با ذکر مثال بیان نماید.	شناختی					
۶	مزایا و معایب مطالعات کهورت را شرح دهد	شناختی					
۷	مطالعات مورد شاهدهی، مزایا و معایب آنها را شرح دهد.	شناختی					
۸	مطالعات مورد شاهدهی را با ذکر مثال تجزیه و تحلیل نماید.	شناختی					
۹	انواع کارآزمایی هارا با ذکر مثال شرح دهد.	شناختی					
۱۰	کورسازی در کارآزمایی هار ا شرح دهد.	شناختی					

عنوان درسی:	موضوع درس:	رشته و مقطع تحصیلی:	نیمسال و سالتحصیلی:	شماره جلسه*:			
اصول اپیدمیولوژی و مبارزه با بیماری ها	غربالگری و نقش آن در کشف بیماریها و حفظ سلامت مردم	پرستاری - کارشناسی	نیمسال اول ۹۸-۹۹	۴			
هدف کلی: دانشجو باید غربالگری آشنا شود.							
ردیف	هدفهای رفتاری (دانشجو پس از پایان درس قادر خواهد بود):	حیطه یادگیری	مکان آموزش	نحوه ارائه درس:	رسانه و وسیله:	زمان (دقیقه)	شیوه ارزشیابی و فعالیتهای تکمیلی
۱	ضرورت انجام غربالگری را به اختصار شرح دهد..	عاطفی	کلاس یک	سخنرانی و بحث گروهی - پرسش و پاسخ	رایت بُرد کامپیوتر ویدئو پروژکتور و ...	۹۰ دقیقه	امتحان پایان ترم (تستی و تشریحی)
۲	نحوه محاسبه حساسیت را با ذکر مثال شرح دهد.	شناختی					
۳	نحوه محاسبه ویژگی را با ذکر مثال شرح دهد.	شناختی					
۴	نحوه محاسبه ارزش اخباری مثبت را با ذکر مثال شرح دهد.	شناختی					
۵	نحوه محاسبه ارزش اخباری منفی را با ذکر مثال شرح دهد.	شناختی					
۶	تفاوت مطالعات تشخیصی و غربالگری را با ذکر مثال بیان کند	شناختی					
۷	آزمون های غربالگری انجام شده در ایران را نام ببرد	شناختی					
۸	نحوه تعیین نقطه بحرانی در آزمون های غربالگری را بیان کند	شناختی					
۹	فرق آزمون های غربالگری و بیماریابی را شرح دهد.	شناختی					
۱۰	نقش پرستار در انجام آزمون های غربالگری را توضیح دهد.	شناختی					

عنوان درسی:	موضوع درس:	رشته و مقطع تحصیلی:	نیمسال و سالتحصیلی:	شماره جلسه*:			
اصول اپیدمیولوژی و مبارزه با بیماری ها	آشنایی با مفهوم پیشگیری و مدل های اپیدمیولوژی	پرستاری - کارشناسی	نیمسال اول ۹۸-۹۹	۵			
هدف کلی: دانشجو باید با مفهوم پیشگیری و مدل های اپیدمیولوژی آشنا شود.							
تدوین کننده: محمدی							
ردیف	هدفهای رفتاری (دانشجو پس از پایان درس قادر خواهد بود):	حیطه یادگیری	مکان آموزش	نحوه ارائه درس:	رسانه و وسیله:	زمان (دقیقه)	شیوه ارزشیابی و فعالیت های تکمیلی
۱	اهمیت پیشگیری در بیماریها را بیان کند	عاطفی	کلاس یک	سخنرانی و بحث گروهی - پرسش و پاسخ	وایت بُرد کامپیوتر ویدئو پروژکتور و ...	۹۰ دقیقه	امتحان پایان ترم (تستی و تشریحی)
۲	چهار سطوح پیشگیری را با ذکر مثال بازگو کند	شناختی					
۳	سطوح پیشگیری را به تفکیک مراحل سیر بیماریها بیان نماید.	شناختی					
۴	پیشگیری گروه های در معرض خطر را شرح دهد	شناختی					
۵	پیشگیری متناقض را با ذکر مثال توضیح دهد.	شناختی					
۶	مدل مثلث اپیدمیولوژی را تحلیل کند.	شناختی					
۷	مدل های شبکه علیت و چرخ را از یکدیگر افتراق دهد.	شناختی					
۸	مدل مخاطرات سلامتی را شرح دهد.	شناختی					
۹	مدل های مختلف اپیدمیولوژیك را ، برای بیان نحوه ایجاد بیماری ، تشریح نماید	شناختی					
۱۰	مدل استخوان ماهی را توضیح دهد.	شناختی					

عنوان درسی:	موضوع درس:	رشته و مقطع تحصیلی:	نیمسال و سالت تحصیلی:	شماره جلسه*:			
اصول اپیدمیولوژی و مبارزه با بیماری ها	انواع اپیدمی و جنبه های انتقال بیماری- اپیدمیولوژی بیماری عفونی شیع (سل، بروسلوز، مالاریا)	پرستاری - کارشناسی	نیمسال اول ۹۹-۹۸	۶			
هدف کلی: دانشجو باید انواع اپیدمی و جنبه های انتقال بیماری-اپیدمیولوژی بیماری عفونی شیع (سل، بروسلوز، مالاریا) آشنا شود.							
ردیف	هدفهای رفتاری (دانشجو پس از پایان درس قادر خواهد بود):	حیطه یادگیری	مکان آموزش	نحوه ارائه درس:	رسانه و وسیله:	زمان (دقیقه)	شیوه ارزشیابی و فعالیتهای تکمیلی
۱	واژه همه گیری را تعریف کند	شناختی	کلاس یک	سخنرانی و بحث گروهی- پرسش و پاسخ	وایت بُرد کامپیوتر ویدئو پروژکتور و ...	۹۰ دقیقه	امتحان پایان ترم (تستی و تشریحی)
۲	ویژگی انواع الگوهای همه گیری را شرح دهد.	شناختی					
۳	مراحل بررسی یک اپیدمی را بیان کند.	شناختی					
۴	شرایط ایجاد بیماری های واگیر را شرح دهد.	شناختی					
۵	تعاریف و معانی واژه های متداول در اپیدمیولوژی را بیان نماید.	شناختی					
۶	روش های تأیید تشخیص موارد اپیدمی را توضیح دهد.	شناختی					
۷	مفهوم جمعیت در معرض خطر را در یک اپیدمی توضیح دهد	شناختی					
۸	بتواند در مورد پیدایش یک اپیدمی فرضیاتی را بیان کند	شناختی					
۹	روش درمان سل را توضیح دهد	شناختی					
۱۰	راه های انتقال بیماری بروسلوز را شرح دهد	شناختی					

عنوان درسی:	موضوع درس:	رشته و مقطع تحصیلی:	نیمسال و سالتحصیلی:	شماره جلسه*:			
اصول اپیدمیولوژی و مبارزه با بیماری ها	اپیدمیولوژی بیماریهای مشترک انسان و دام - اپیدمیولوژی بیماریهای منتقله از زاه جنسی	پرستاری - کارشناسی	نیمسال اول ۹۹-۹۸	۷			
هدف کلی: دانشجو باید اپیدمیولوژی بیماریهای مشترک انسان و دام - اپیدمیولوژی بیماریهای منتقله از زاه جنسی آشنا شود.							
ردیف	هدفهای رفتاری (دانشجو پس از پایان درس قادر خواهد بود):	حیطه یادگیری	مکان آموزش	نحوه ارائه درس:	رسانه و وسیله:	زمان (دقیقه)	شیوه ارزشیابی و فعالیتهای تکمیلی
۱	اهمیت کنترل بیماریهای مشترک انسان و دام را شرح دهد	عاطفی	کلاس یک	سخنرانی و بحث گروهی - پرسش و پاسخ	وایت بُرد کامپیوتر ویدئو پروژکتور و ...	۹۰ دقیقه	امتحان پایان ترم (تستی و تشریحی)
۲	۱۰ مورد از بیماریهای مشترک انسان و دام را نام ببرد	شناختی					
۳	مفهوم بیماری های مشترک انسان و دام را توضیح دهد.	شناختی					
۴	بیماریهای منتقله از راه جنس را نام ببرد	شناختی					
۵	روش های انتقال بیماری هپاتیت را شرح دهد	شناختی					
۶	برنامه ایمنسازی گروه های در معرض خطر هپاتیت را توضیح دهد	شناختی					
۷	راه های انتقال بیماری ایدز را شرح دهد	شناختی					
۸	دارو های مورد استفاده در درمان ایدز را توضیح دهد	شناختی					
۹	روش های تشخیص و غربالگری ایدز را با هم مقایسه کند	شناختی					
۱۰		شناختی					

عنوان درسی:	موضوع درس:	رشته و مقطع تحصیلی:	نیمسال و سالتحصیلی:	شماره جلسه*:			
اصول اپیدمیولوژی و مبارزه با بیماری ها	حرکات جمعیتی و شاخص های جمعیتی- اپیدمیولوژی سوانح	پرستاری - کارشناسی	نیمسال اول ۹۸-۹۹	۸			
هدف کلی: دانشجو باید حرکات جمعیتی و شاخص های جمعیتی- اپیدمیولوژی سوانح آشنا شود.							
تدوین کننده: محمدی							
ردیف	هدفهای رفتاری (دانشجو پس از پایان درس قادر خواهد بود):	حیطه یادگیری	مکان آموزش	نحوه ارائه درس:	رسانه و وسیله:	زمان (دقیقه)	شیوه ارزشیابی و فعالیتهای تکمیلی
۱	اهمیت مطالعه جمعیت از دیدگاه اپیدمیولوژی را توضیح دهد	عاطفی	کلاس یک	سخنرانی و بحث گروهی- پرسش و پاسخ	وایت بُرد کامپیوتر ویدئو پروژکتور و ...	۹۰ دقیقه	امتحان پایان ترم (تستی و تشریحی)
۲	جمعیت و دموگرافی را تعریف کند	شناختی					
۳	عوامل موثر بر تغییر جمعیت را نام ببرد	شناختی					
۴	مراحل مختلف تحولات جمعیتی را شرح دهد	شناختی					
۵	اثرات ناشی از افزایش جمعیت را لیست کند.	شناختی					
۶	نرخ رشد جمعیتی را محاسبه کند	شناختی					
۷	شاخص های نسبت سرباری و تکفل را شرح دهد	شناختی					
۸	هرم جمعیتی منطقه زندگی خود را ترسیم کند	شناختی					
۹	انواع هرمهای جمعیتی را نام ببرد.	شناختی					
۱۰	انواع روش های کنترل جمعیت را نام ببرد	شناختی					

دانشگاه علوم پزشکی اردبیل
معاونت آموزشی

منابع:

- ۱- جانقربانی و همکاران. اپیدمیولوژی بیماری های واگیر و غیر واگیردار
- ۲- جانقربانی و همکاران، کتاب جامع کلیات بهداشت عمومی، فصول ۸ و ۹
- ۳- جی. ا. پارک & پارک. مبانی اپیدمیولوژی درسنامه پزشکی
- ۴- اپیدمیولوژی لئون گلدیس ترجمه دکتر حسین صباغیان و دکتر کورش هلاکویی جدید ترین چاپ